

PLAČEVANJE PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST ZA ZAVAROVANCE – DRUŽBENIKE PO 1. 1. 2014 (SPLOŠNO POJASNILO)

Pojasnilo DURS, št. 4251-3359/2013-1, 3. 12. 2013

1. Podlage za obvezno zavarovanje družbenikov

- 1.1 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje
- 1.2 Obvezno zdravstveno zavarovanje
- 1.3 Zavarovanje za starševsko varstvo
- 1.4 Zavarovanje za primer brezposelnosti
- 1.5 Trajanje obveznega zavarovanja
- 1.6 Vlaganje prijav v zavarovanje – določitev šifre podlage in vrste obveznega socialnega zavarovanja

2. Prispevki za socialno varnost za družbenike

- 2.1 Stopnje prispevkov
- 2.2 Osnova za plačilo prispevkov – zavarovalna osnova

3. Obračun in plačilo prispevkov za socialno varnost za samozaposlene

1. Podlage za obvezno zavarovanje družbenikov

1.1 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Po 16. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2 (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13 in 63/13 – ZIUPTDSV) se obvezno zavarujejo osebe, ki so družbeniki oziroma delničarji (v nadaljnjem besedilu: družbenik) gospodarskih družb, ustanovljenih v skladu s predpisi v Republiki Sloveniji oziroma ustanoviteljice ali ustanovitelji zavodov ter zadrug in so poslovodne osebe, če niso zavarovane na drugi podlagi.*

Po prvi alineji prvega odstavka 152. člena in tretji alineji 153. člena ZPIZ-2 so zavarovanci – družbeniki sami zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca in delodajalca, razen v primerih prejemanja nadomestil. V teh primerih je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca izplačevalec nadomestila.

** V skladu s sedmim odstavkom 430. člena ZPIZ-2 se določbe 16. člena tega zakona začnejo uporabljati 1. 1. 2014. Po določbi petnajstega odstavka 429. člena ZPIZ-2 se do začetka uporabe 16. člena uporablja določba drugega odstavka 15. člena ZPIZ-1.*

1.2 Obvezno zdravstveno zavarovanje

Po 6. točki prvega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – ZZVZZ (Uradni list RS, št. 72/06-UPB3 s sprem.) se obvezno zavarujejo družbeniki osebnih družb, družbeniki družb z omejeno odgovornostjo in ustanovitelji zavodov, če so družbeniki družb oziroma ustanovitelji zavodov poslovodne osebe, ki opravljajo poslovodno funkcijo kot edini ali glavni poklic.

Skladno z 51. členom ZZVZZ zavarovanci iz 6. točke prvega odstavka 15. člena tega zakona plačujejo prispevke od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po stopnji, določeni za zavarovance in po stopnji, določeni za delodajalce.

1.3 Zavarovanje za starševsko varstvo

V skladu s 5. točko 6. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – ZSDP (Uradni list RS, št. 110/06 – UPB2 s sprem.) so zavarovanci za starševsko varstvo poslovodne osebe gospodarskih družb in direktorji zasebnih zavodov v Republiki Sloveniji, ki niso zavarovane na drugi podlagi.

Skladno z 9. členom ZSDP se prispevki za starševsko varstvo obračunavajo od osnove za plačilo prispevkov, ki je enaka osnovi za plačilo prispevkov, od katere zavarovanci iz 6. člena tega zakona plačujejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Skladno z 10. in 11. členom ZSDP so zavarovanci iz 5. točke 6. člena tega zakona sami zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca in delodajalca za starševsko varstvo.

1.4 Zavarovanje za primer brezposelnosti

Po 6. alineji 54. člena Zakona o urejanju trga dela – ZUTD (Uradni list RS, št. 80/10 s sprem.) se za primer brezposelnosti obvezno zavarujejo poslovodne osebe v osebni družbi in enoosebni družbi z omejeno odgovornostjo ter zavodu. Zavarovanje za primer brezposelnosti torej ni predvideno za poslovodne osebe, ki so družbeniki v večosebnih kapitalskih družbah (d.o.o.). Z uveljavitvijo ZUTD (s 1. 1. 2011) se poslovodne osebe v zasebnih družbah in zavodih ločijo na tiste, ki so obvezno zavarovane tudi za primer brezposelnosti in tiste, ki za ta primer ne morejo biti zavarovane.

Skladno s 135. členom ZUTD je osnova za plačilo prispevkov za zaposlovanje enaka osnovi za plačilo prispevkov, od katere zavarovanci iz 54. člena tega zakona plačujejo prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Skladno s 136. in 137. členom ZUTD so poslovodne osebe sami zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca in delodajalca.

1.5 Trajanje obveznega zavarovanja

Obvezno zavarovanje iz naslova lastništva družbe po navedenih določbah traja od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register kot družbenik in poslovodna oseba do dneva izbrisa iz takšnega registra.

1.6 Vlaganje prijav v zavarovanje – določitev šifre podlage in vrste obveznega socialnega zavarovanja

Družbeniki, ki izpolnjujejo pogoje za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za starševsko varstvo, se od 1. 1. 2011 dalje vključujejo v zavarovanje po zavarovalni podlagi 040. Če te osebe hkrati izpolnjujejo tudi pogoje za zavarovanje za primer brezposelnosti, se v zavarovanje za primer brezposelnosti vključijo s šifro zavarovalne podlage 112.

Vse prijave v obvezna socialna zavarovanja (pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti) zavarovanci vložijo pri ZZZS. Podrobnejša pojasnila v zvezi z obveznim zavarovanjem družbenikov družb, so na voljo na spletnih straneh ZZZS:

<http://www.zzzs.si/zzzs/internet/zzzs.nsf/o/3BA5B8A71478FB90C12578E7002F60F5#sec3>.

2. Prispevki za socialno varnost za družbenike

2.1 Stopnje prispevkov

	Prispevek zavarovanca	Prispevek delodajalca
Za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50 %	8,85 %
Za zdravstveno zavarovanje	6,36 %	6,56 %
Za starševsko varstvo	0,10 %	0,10 %
Za zaposlovanje	0,14 %	0,06 %
Za poškodbe pri delu in poklicne bolezni	/	0,53 %
SKUPAJ	22,10 %	16,10 %

2.2 Osnova za plačilo prispevkov – zavarovalna osnova

Družbeniki plačujejo prispevke od zavarovalne osnove. Zavarovalna osnova je skladno s 145. členom ZPIZ-2 določena v višini dobička zavarovanca, ugotovljenega v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za socialno varnost ter znižanje in povečanje davčne osnove, preračunanega na mesec.

Za dobiček družbenika se štejejo vsi prejemki, prejeti za opravljanje poslovodne funkcije in dela. Za dobiček se za določitev zavarovalne osnove štejejo vsi dohodki, prejeti za opravljanje poslovodne funkcije in opravljanje dela od gospodarskih družb, zadrug ali zavodov, v zvezi s katerimi zavarovanec izpolnjuje pogoje za zavarovanje po 16. členu ZPIZ-2. Dobiček zavarovanca se določi tako, da se upošteva seštevek dohodkov, prejetih za opravljanje poslovodne funkcije in opravljanje dela od gospodarskih družb, zadrug ali zavodov, v zvezi s katerimi zavarovanec izpolnjuje pogoje za zavarovanje po 16. členu ZPIZ-2.

Če dobiček družbenika ne preseže 90 % povprečne letne plače zaposlenih v RS (v nadaljevanju: PPL), je zavarovalna osnova 90 % povprečne letne plače zaposlenih v RS, preračunane na mesec (v nadaljevanju: PP).

Prehodno obdobje za določitev dobička za določitev najnižje zavarovalne osnove in najnižje zavarovalne osnove za zavarovance - družbenike

Po določbi četrtega in enajstega odstavka 410. člena ZPIZ-2 znaša dobiček za določitev najnižje zavarovalne osnove in najnižja zavarovalna osnova za zavarovance – družbenike:

- v letu 2014: minimalna plača,
- v letu 2015: 65 % PP,
- v letu 2016: 70 % PP,
- v letu 2017: 75 % PP,
- v letu 2018: 80 % PP,
- v letu 2019: 85 % PP,
- v letu 2020: 90 % PP.

Iz navedenega izhaja, da se zavarovalna osnova družbenika od 1. 1. 2014 dalje določa individualno glede na njegov dosežen dobiček (ni več razvrščanja v zavarovalne razrede). Zavezanec se lahko zavaruje tudi od zavarovalne osnove, ki presega znesek določene

zavarovalne osnove, vendar največ od 3,5-kratnika PP. Višjo zavarovalno osnovo zavarovanec uveljavlja v obračunu prispevkov za socialno varnost.

Določitev nove zavarovalne osnove za družbenike

Nova zavarovalna osnova za družbenike se določi na podlagi podatkov iz odločbe o odmeri dohodnine in obračuna davčnega odtegljaja ter glede na podatke o povprečni letni plači zaposlenih v Republiki Sloveniji za leto, na katero se nanaša dobiček, na podlagi katerega se določa zavarovalna osnova. Če za posameznega zavarovanca ni na voljo navedena podlaga za uvrstitev v zavarovalno osnovo, ker se v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, ne izda odločba o odmeri dohodnine, se zavarovalna osnova določi v višini najnižje osnove za prispevke. Tako določena zavarovalna osnova se uporablja do določitve dobička za naslednje obdobje.

V skladu z navedenimi pravili, ki izhajajo iz 145. člena ZPIZ-2, se zavarovancem – družbenikom prvič določi nova zavarovalna osnova na podlagi doseženega dobička za leto 2013. Dotlej pa družbeniki, ki jim je bila zavarovalna osnova, določena v skladu z 209. členom ZPIZ-1, v skladu s prvim odstavkom 411. člena ZPIZ-2 plačujejo prispevke od te osnove.

Zavarovalna osnova ob vstopu v obvezno zavarovanje

Zavezanec – družbenik ob vstopu v zavarovanje plačuje prispevke od zavarovalne osnove v znesku, ki je določen kot najnižja osnova v posameznem obdobju. Izjema velja za zavezanca, ki je bil v obdobju šestih mesecev pred vstopom v zavarovanje zavarovan na enaki zavarovalni podlagi. V tem primeru se prispevki plačujejo od zavarovalne osnove, od katere je zavezanec plačeval prispevke pred izstopom iz zavarovanja.

Znižanje zavarovalne osnove

Če zavarovanec oceni, da zavarovalna osnova ne ustreza pričakovanemu dobičku v tekočem letu, lahko za naprej plačuje prispevke od zavarovalne osnove, zmanjšane za največ 20 %, vendar najmanj od minimalnega zneska zavarovalne osnove, ki velja v posameznem obdobju. Če v tem primeru zavarovalna osnova, ugotovljena na podlagi dejanskega dobička za to leto, preseže znižano zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki, za več kot 20 %, se v prihodnjem obdobju prispevki plačujejo od zavarovalne osnove, določene na podlagi dejansko ugotovljenega dobička, povečane za 20 %. Znižana zavarovalna osnova velja, dokler se ne določi na novo.

Podrobnejši način določanja zavarovalne osnove

Na podlagi trinajstega odstavka 145. člena ZPIZ-2 minister, pristojen za finance, s soglasjem ministra, pristojnega za delo, določi podrobnejši način določanja zavarovalne osnove po tem členu. Pravilnik o določanju zavarovalne osnove je objavljen v Uradnem listu RS, št. 89/13, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV11769.html.

3. Obračun in plačilo prispevkov za socialno varnost za samozaposlene

Postopek obračuna prispevkov za družbenike je določen v prvem odstavku 352. člena Zakona o davčnem postopku – ZDavP-2 (Uradni list RS, št. 13/11-UPB4, 32/12 in 94/12). Ta določa, da obvezne prispevke za socialno varnost izračunavajo zavezanci za prispevke v obračunu prispevkov za socialno varnost. V obračunu prispevkov za socialno varnost mora zavezanec za prispevke za socialno varnost navesti podatke, ki so resnični, popolni in pravilni glede na posamezen zakon o obdavčenju ter ne smejo spraviti v zmoto organa za pobiranje prispevkov za socialno varnost.

Obliko obračuna prispevkov za socialno varnost, ki mora vsebovati vse podatke, ki so potrebni za izračun in nadzor pravilnosti izračuna prispevkov za socialno varnost, predpiše minister, pristojen za finance. Obrazec za obračun prispevkov za socialno varnost za zavezanca, ki so obvezno zavarovani kot družbeniki (OPSVL obrazec), je predpisan s Pravilnikom o obrazcih za obračun prispevkov za socialno varnost (Uradni list RS, št. 138/06, 126/08, 10/13 in 47/13),
http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r06/predpis_PRAV8046.html.

Zavezanec obračun prispevkov na predpisanem obrazcu davčnemu organu predloži v elektronski obliki preko storitev elektronskega poslovanja DURS - <http://edavki.durs.si>.

Prispevki za socialno varnost se izračunajo po stopnjah, ki veljajo na dan nastanka davčne obveznosti za plačilo prispevkov za socialno varnost, kot je določen v zakonu o obdavčenju ali v ZDavP-2.

Rok za predložitev obračuna prispevkov za socialno varnost in rok za plačilo

Skladno s prvim odstavkom 353. člena ZDavP-2 zavezanec za prispevke za socialno varnost – družbenik predloži obračun prispevkov za socialno varnost in plača prispevke za socialno varnost najpozneje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec.